

wszystkie środowiska, łącznie z Kościołem, o czym rozmawiałem już z księdzem arcybiskupem i metropolitą lwowskim dr. Mieczysławem Mokrzyckim we Lwowie.

Dziękujemy władzom naszego Uniwersytetu na ręce drogiego pana Rektora za wspaniałomyślny dar w postaci stanowisk komputerowych na naszych korytarzach, by każdy z naszej społeczności miał błyskawiczny dostęp do informacji i mógł swoje wolne minuty pożytecznie zagospodarować.

Zdaję sobie sprawę, że mamy bardzo wiele życzliwych osób, którym jesteśmy serdecznie zobowiązani za ich dobroć i którym bardzo serdecznie dziękujemy, ale proszę mi pozwolić wymienić osobę pana Mirosława Sienkiewicza, mieszkającego w Tomaszowie Lub. przy ul. H. Sienkiewicza, który z ogromną pasją rzeźbiarską i za symboliczną złotówkę wyrzeźbił w drewnie te wspaniałe herby Uniwersytetu i Wydziału oraz kolumny z głęboką symboliką kultury grecko-rzymskiej. Możemy je podziwiać na dzisiejszej pierwszej inauguracji we własnych progach, świętując akt nadania tej auli imienia opatrznociowego oraz wybitnego uczonego ks. rektora Założyciela Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Idziego Radziszewskiego. Także serdeczną wdzięczność wyrażamy Nadleśnictwu Tomaszów Lub. na ręce pana nadleśniczego Antoniego Rzeźnika, firmie pana Zbigniewa Naklickiego z Suśca oraz panu Stanisławowi Majdańskiemu, posłowi na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej VI kadencji, dzięki którym ten wystrój drewniany w auli oraz gablotki na klatce schodowej zostały zrealizowane.

Wszystkim Państwu składam najserdeczniejsze podziękowania i życzę obfitości niebiańskich darów na ten nowy rok akademicki 2009/2010!

Ks. Tadeusz Guz
Katedra Filozofii Prawa KUL

SPRAWOZDANIE Z KONFERENCJI NAUKOWEJ
QUO VADIS UNIO EUROPEJSKA?
NADZIEJE I NIEPOKOJE Z TRAKTATEM LIZBOŃSKIM W TLE

Dnia 15 maja 2009 r. w Auli Wydziału Zamiejscowego Nauk Prawnych i Ekonomicznych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II w Tomaszowie Lubelskim odbyła się konferencja naukowa zatytułowana *Quo vadis Unio Europejska? Nadzieje i niepokoje z Traktatem Lizbońskim w tle*. Organizatorami konferencji były Katedry: filozofii prawa (ks. dr hab. Tadeusz Guz, prof. KUL), prawa konstytucyjnego (dr Waldemar Bednaruk, dr Grzegorz Kowalski i dr Piotr Wiśniewski) i prawa wyznaniowego (dr Marek Bielecki) WZNPiE KUL.

Konferencję poprzedziła Msza św. odprawiona w kaplicy WZNPiE KUL, której przewodniczył ks. dr hab. Tadeusz Guz, prof. KUL (dziekan WZNPiE KUL). Otwar-

cia konferencji i przywitania Gości dokonał dziekan Wydziału Zamiejscowego Nauk Prawnych i Ekonomicznych KUL ks. dr hab. Tadeusz Guz, prof. KUL.

Pierwszą sesję, której przewodniczył dr Waldemar Bednaruk, otworzył referat pt. *Próba prezentacji syntezy filozofii Unii Europejskiej*, który wygłosił ks. dr hab. Tadeusz Guz, prof. KUL. Prelegent wskazał, że: antymetafizyczne trendy filozoficzne wieków nowożytnych sprawiają, że Unia Europejska, która ideowo głównie wyrasta z nurtu myślenia chrześcijańskiego, czego dowodem są chrześcijańscy politycy europejscy, jak Schuman, Adenauer, de Gaspei, Bech czy van Zeeland, nazywani słusznie „ojcami” Unii, nie podziela ukierunkowania bytowości Europy na personalny Absolut Objawienia chrześcijańskiego, chociaż stara się jeszcze jakoś zabezpieczyć „wolność religijną”. Stąd intensywne wołanie o *invocatio Dei*, jako próba odkrycia i akceptacji na nowo absolutnego fundamentu jednoczącego się Starego Kontynentu jest zarówno racjonalnie, jak i religijnie uzasadnione. Za tezę o konieczności powrotu Boga do samego centrum ducha europejskiego stoi też słuszne oczekiwanie na odzyskanie człowieka jako osoby o wrodzonej, w momencie poczęcia w łonie matki, nietykalnej i niezbywalnej godności. Wprawdzie dokumenty UE wielokrotnie odwołują się z najwyższym uznaniem do kwestii godności ludzkiej, ale nie mają one adekwatnego odniesienia ontycznego, ponieważ wskutek prawie powszechnej akceptacji teorii ewolucji Charlesa Darwina oraz neodarwinizmu względnie neomarksizmu Szkoły frankfurckiej człowiek zostaje w swojej bytowości i naturze personalnej zrównany ze światem zwierząt, co ontologicznie oznacza degradację godności osoby ludzkiej i redukcję człowieka do istoty zmysłowo-wegetatywnej, nie mówiąc już o eksterminacji wielu ludzi poprzez przerywanie ciąży, eutanazję, klonowanie czy też rozpowszechniającą się praktykę zapłodnienia *in vitro*. Olbrzymi wpływ na filozofię Unii w kwestii pojmowania małżeństwa i rodziny wywarła neomaterialistyczna Szkoła frankfurcka. W kontekście radykalnej pozytywizacji prawa rozgrywa się, pomimo usilnych zapewnień werbalnych UE o prawach przysługujących człowiekowi jako człowiekowi, ideologiczna walka o usunięcie skuteczności prawdziwych praw człowieka, czyli prawnaturalnie danych praw, obiektywnego porządku moralnego i w ogóle prawdy o człowieku. Przy tym chodzi nie tylko o chrześcijańskie dziedzictwo Europy, lecz także o to, co od starożytności mogło zostać poznane naturalnym światłem rozumu. Jeżeli Europa nie chce podzielić tragedii dwudziestowiecznych systemów totalitarnych, to musi dokonać ponownego namysłu nad naturalnymi i objawionymi w chrześcijaństwie korzeniami prawa pozytywnego w postaci Boskiego prawa wiecznego i naturalnego, danego każdej osobie ludzkiej w momencie poczęcia.

Kolejny referat nt. *Integracja europejska w zamierzeniach ojców założycieli: R. Schumana. A. de Gasperiego i Ch. De Gaulle'a a stan obecny* wygłosił dr hab. Mieczysław Ryba, prof. KUL (kierownik Katedry Historii Systemów Politycznych XIX i XX w. KUL, wykładowca Wyższej Szkoły Kultury Społecznej i Medialnej w Toruniu, członek kolegium IPN). Prelegent stwierdził, że szukając wspólnego mianownika dla koncepcji „ojców założycieli” Wspólnoty Europejskiej, możemy jednoznacznie wskazać na tradycję chrześcijańską, tak bardzo ważną dla inicjatorów procesu jednoczenia Europy. Ojcowie tego procesu, Robert Schuman, Konrad Adenauer oraz Alcide De Gasperi wywodzili się z kręgów chrześcijańsko-demokra-

tycznych i z inspiracji chrześcijańskich czerpali koncepcje życia wspólnotowego. Inspiracje chrześcijańskie nie były raczej bliskie, stojącemu nieco w cieniu, Jeanowi Monnetowi, współtwórcy gospodarczego projektu jednoczenia Europy. Ów powrót do europejskich korzeni chrześcijańskich miał być skuteczną odtrutką na tragiczne dziedzictwo okresu okupacji hitlerowskiej i skuteczną zaporą przed atakiem bolszewickiego, ateistycznego komunizmu. Drugą cechą trzech głównych inicjatorów procesu integracji europejskiej był daleki cel zbudowania federacji europejskiej, w jakiejś mierze zbliżony do pomysłu Winstona Churchila stworzenia Stanów Zjednoczonych Europy. Do tego doszła ważna metoda propagowana przez Monneta, aby ową federację budować małymi krokami, by nie szokować przywiązanych do suwerenności państwowej narodów europejskich. Generał Charles De Gaulle wyłamuje się ze schematu myślenia charakterystycznego dla opisanych wyżej inicjatorów integracji w Europie. O ile Generał podzielał poszukiwanie chrześcijańskich inspiracji dla budowania jedności kontynentu, o ile był gorącym zwolennikiem pojednania francusko-niemieckiego, o ile równie mocno dostrzegał zagrożenie komunistyczne w Europie, o tyle sprzeciwiał się jednoznacznie budowie superpaństwa na Starym Kontynencie. Europa technokratów to zagrożenie dla klasycznie rozumianej Europy narodów, której był propagatorem. Nie mają racji ci, którzy zaliczają De Gaulle'a do szeregu eurosceptyków. Generał był wielkim propagatorem jedności Starego Kontynentu, dążył do pojednania francusko-niemieckiego, sprzeciwiał się jednak wszechwładzy europejskich biurokratów, uznając technokratyczną wizję budowania jedności za nierealną i szkodliwą. To z tego powodu nazwano koncepcję De Gaulle'a mianem koncepcji budowania „Europy Ojczyzn”. Patrząc z polskiej perspektywy należałoby sobie dzisiaj postawić pytanie – czy najbardziej bliską polskiej tradycji nie jest wizja generała De Gaulle'a?

Trzeci referat wygłosił dr Grzegorz Kowalski (KUL, Tomaszów Lubelski), a jego tematem był: *Prymat prawa wspólnotowego nad krajowym porządkiem prawnym państw członkowskich UE w orzecznictwie ETS oraz Trybunału Konstytucyjnego RP*. Z chwilą przystąpienia do Unii Europejskiej Polska została związana nie tylko prawem wspólnotowym, ale także całym dorobkiem wspólnotowym (*acquis communautaire*), obejmującym m.in. wynikające z orzecznictwa Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości zasady dotyczące wykładni i stosowania tego prawa. Jedną z tych zasad jest zasada pierwszeństwa prawa wspólnotowego przed prawem krajowym państw członkowskich. Zasada ta nie została ujęta w żadnym akcie prawa wspólnotowego, lecz wynika z orzecznictwa Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości, zgodnie z którym w przypadku kolizji norm wspólnotowych z prawem krajowym należy pominąć to ostatnie i zastosować prawo wspólnotowe, nawet jeżeli kolizja dotyczy przepisów konstytucji krajowej. Polski Trybunał Konstytucyjny orzekł jednak, że kolizja norm Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z normami prawa wspólnotowego nie może być rozstrzygnięta na korzyść tego ostatniego. W takiej sytuacji Polska suwerennie będzie mogła zdecydować albo o zmianie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, albo starać się o zmianę prawa wspólnotowego, albo w końcu wystąpić z Unii Europejskiej – stwierdził Prelegent.

Kolejnym referentem był dr Piotr Wiśniewski (KUL, Tomaszów Lubelski), który wygłosił referat nt. *Traktat Lizboński i Karta Praw Podstawowych – geneza,*

znaczenie, charakterystyka. Prelegent przypomniał, że 13 grudnia 2007 r. w Lizbonie została podpisana umowa międzynarodowa, której oficjalny tytuł brzmi: Traktat z Lizbony zmieniający Traktat o Unii Europejskiej i Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską. Traktat ten wszedł w życie 1 grudnia 2009 r. Traktat Lizboński, pomimo że jest dokumentem obszernym, składa się zaledwie z siedmiu artykułów. Redakcja tekstu wygląda następująco: Tytuł traktatu, Preambuła (wyciszenie stron traktatu i ich pełnomocników), Zmiany wprowadzone do Traktatu o Unii Europejskiej i Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (art. 1 – zmiany wprowadzone do Traktatu o Unii Europejskiej, art. 2 – zmiany wprowadzone do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską), Postanowienia końcowe (art. 3-7), Podpisy – wśród nich podpisy pełnomocników Prezydenta RP, Protokoły (Protokoły do dołączenia do Traktatu o Unii Europejskiej, Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej i w stosownym przypadku, do traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej; Protokoły załączone do Traktatu z Lizbony), Akt końcowy – zawierający spis dokumentów przyjętych przez konferencję międzyrządową. Do aktu końcowego dołączona jest lista licznych deklaracji, pod którą następują podpisy pełnomocników Stron traktatu. Prelegent dokonał następnie zestawienia najważniejszych zmian horyzontalnych, jakie do wspólnotowego porządku prawnego wprowadził Traktat Lizboński: 1. przekształcenie UE w organizację międzynarodową przez jednoznaczne przyznanie jej osobowości prawnej, 2. przyjęto podział kompetencji między UE a państwami członkowskimi na: dziedziny kompetencji wyłącznych UE, dziedziny kompetencji dzielonej oraz dziedziny działań wspierających, koordynujących i uzupełniających, 3. w Traktacie Lizbońskim sprecyzowano zasady podziału kompetencji między UE a państwami członkowskimi, 4. ustalono przeniesienie szeregu dziedzin z reżimu jednomyślnego podejmowania decyzji do zwykłej procedury prawodawczej, w której Rada decyduje większością kwalifikowaną. W końcowej części wystąpienia prelegent omówił Kartę Praw Podstawowych. Karta Praw Podstawowych (KPP) została przyjęta 7 grudnia 2000 r., w specyficzny sposób określony mianem: „proklamowanie”. Od momentu proklamowania do 30 listopada 2009 r. trwał spór o jej charakter prawny. Z dniem 1 grudnia 2009 r., na mocy Traktatu Lizbońskiego, KPP stała się częścią pierwotnego prawa UE. KPP składa się z preambuły oraz 54 artykułów podzielonych na 7 rozdziałów (godność, wolność, równość, solidarność, prawa obywatelskie, wymiar sprawiedliwości, postanowienia ogólne dotyczące wykładni i stosowania Karty).

Ostatni referat w tej sesji wygłosił dr Waldemar Bednaruk (KUL, Tomaszów Lubelski). Nosił on tytuł *ETS – rola, zadania, orzecznictwo*. Pierwszym i najwyższym organem sądowym w UE jest Europejski Trybunał Sprawiedliwości (ETS), instytucja, która łącznie z Sądem Pierwszej Instancji powołana została do czuwania nad poszanowaniem prawa w wykładni i jego stosowaniu. Odnosząc się do zakresu jurysdykcji ETS można przyjąć, że ma on status 1. Trybunału Konstytucyjnego – orzeka o nieważności aktów prawa wtórnego, dokonuje wykładni prawa wspólnotowego oraz udziela odpowiedzi na pytania prawne kierowane przez sądy krajowe; 2. sądu międzynarodowego – rozstrzyga spory między podmiotami prawa międzynarodowego; 3. sądu administracyjnego; 4. rozstrzyga skargi osób prawnych i fizycznych o zaniechanie lub nieprzestrzeżenie aktów prawa wspólnotowego oraz 4. sądu cywilnego,

skargi odszkodowawcze dotyczące działania Wspólnoty i jej funkcjonariuszy – stwierdził Prelegent.

Sesji drugiej przewodniczył dr Grzegorz Kowalski. Pierwszy referat w tej sesji nt. *Swoboda wypowiedzi, a ochrona poufnych danych. Uwagi na tle orzeczeń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu* wygłosił dr Jarosław Bubiło (KUL Tomaszów Lubelski). Stwierdził on na wstępie, że swoboda wypowiedzi uchodzi za warunek innych tradycyjnych wolności politycznych. W dalszej części referatu skoncentrował się na analizie europejskich standardów swobody wypowiedzi, w szczególności orzecznictwa strasburskiego dotyczącego art. 10 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, chroniącego wolność wypowiedzi. Referat dotyczył zarówno problemu autoryzacji czyli kontroli wstępnej, jak i instytucji sądowego zakazu publikacji. Prelegent odwoływał się do licznych przykładów – m.in. brytyjskiej ustawy o tajemnicach państwowych (Official Secrets Act) będącej przedmiotem sporu w sprawie Spycatcher (The Observer, The Guardian, The Sunday Times przeciwko Zjednoczonemu Królestwu, skarga nr 13585/88, wyrok z 26 listopada 1991 r.), czy też kwestii wolności słowa urzędników instytucji UE (art. 17 Regulaminu Pracowniczego).

Kolejny referat wygłosił dr Marek Bielecki (KUL Tomaszów Lubelski), nt. *Stosunek Kościoła katolickiego (COMECE i KEP) i innych związków wyznaniowych do integracji europejskiej i członkostwa Polski w UE*. Prelegent mówił, że stosunek Kościoła Katolickiego do Unii Europejskiej jest na ogół pozytywny. Pojawiają się jednak pewne kwestie, które budzą jego sprzeciw. Kościół katolicki konsekwentnie trzyma się swojej nauki w kluczowych zagadnieniach, przez co może wydawać się mało popularny wśród dużej części zlaicyzowanej Europy. Kościół katolicki nie jest jedynym związkiem wyznaniowym, który zajmował stanowisko wobec integracji europejskiej. Pozostałe związki wyznaniowe również otwarcie wyrażały swoje nadzieje i obawy związane z członkostwem Polski w strukturach unijnych. Istnieje jednomyślność wśród największych związków wyznaniowych w takich kwestiach, jak eutanazja czy aborcja. Kościoły chrześcijańskie mówią ponadto jednym głosem w sprawie *invocatio Dei* w traktatach unijnych oraz odwołania się do wartości chrześcijańskich.

Ostatni referat: *O polityce Unii Europejskiej w dziedzinie transportu i sposobach jej wdrażania w Polsce* wygłosił Sławomir Burczaniuk (Naczelny Dyrektor Oddziału Regionalnego PKP PLK S.A. w Lublinie). Prelegent przedstawił zestawienie inwestycji dokonanych w infrastrukturze kolejowej ze środków unijnych od czasu wstąpienia Polski do Unii Europejskiej na terenie Polski ze szczególnym uwzględnieniem inwestycji poczynionych w województwie lubelskim. W dalszej kolejności Referent przedstawił plany dalszych inwestycji, zwłaszcza tych przewidzianych do realizacji w ramach perspektywy finansowej 2007-2013. Omówił także kwestie formalne, związane z inwestycjami w infrastrukturze kolejowej.

Sesji trzeciej przewodniczył dr Piotr Wiśniewski. Pierwszy referat nt. *Aspekty prawne eurosieroctwa* wygłosił dr Adam Balicki (KUL Tomaszów Lubelski). Prelegent stwierdził, że zjawisko eurosieroctwa towarzyszy migracji zarobkowej rodziców. Zatrzymanie tego procesu wydaje się trudne lub wręcz niemożliwe. W kontekście coraz większej mobilności społeczeństwa polskiego, jak też możliwości poszukiwania

pracy poza granicami Polski, zjawisko to będzie raczej się nasilało. Wobec powyższego należy więc powziąć działania, które minimalizowałyby skutki eurosieroctwa. Zjawisko to w dużym stopniu uderza w prawidłowe funkcjonowanie rodziny. Jednym z poważniejszych zagrożeń z nim związanych jest zaniedbanie powinności w dziedzinie edukacji dzieci oraz właściwej realizacji władzy rodzicielskiej. Rolą ustawodawcy powinno być przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom związanym z eurosieroctwem włączając w to odpowiednie zmiany w dziedzinie prawa rodzinnego i oświatowego, które uwzględniałyby przede wszystkim dobro młodego pokolenia.

O roli i zadaniach Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości, w referacie pod takim tytułem, mówił senator Piotr Łukasz Andrzejewski. Stwierdził on, że Trybunał, w swych kompetencjach orzeczniczych kieruje się nadrzędnym celem, jakim jest przestrzeganie jedności lub spójności prawa Unii, wychodząc z ugruntowanej dotychczasowym swoim orzecznictwem zasady: bezpośredniego stosowania prawa wspólnotowego i pierwszeństwa prawa wspólnotowego przed prawem krajowym. ETS na podstawie wyartykułowanej przez siebie zasady „lojalności i wierności wspólnotom” przyjął, że każdy przepis prawa wspólnotowego ma pierwszeństwo przed każdym przepisem prawa państwa członkowskiego, z jego narodową konstytucją włącznie. Zasadzie tej towarzyszy przyjęte bezspornie założenie, że państwa członkowskie mocą stanowiącego przez siebie prawa nie mogą w stosunku do systemu prawnego, obowiązującego na ich terytorium, uchylić prawa stanowiącego przez UE w zakresie przekazanych jej kompetencji. Tak więc aktualnie występuje kolizja odnośnie do treści orzecznictwa w tym zakresie między polskim Trybunałem Konstytucyjnym a ETS-em. Wątpliwości pogłębia treść art. 48 Traktatu Lizbońskiego, co do samostanowienia rozszerzania uprawnień UE w zakresie przyznawania sobie kompetencji i wyłączności orzeczniczej z puli tzw. kompetencji dzielonych, z pominięciem trybu określonego w Konstytucji RP.

Ostatni w tej sesji wykład *O korzyściach i zagrożeniach z wprowadzenia w Polsce euro* wygłosił dr Cezary Mech (doradca prezesa NBP). Powiedział, że w obecnej sytuacji mówienie o procesie wejścia do euro to działanie przedwcześnie. To, co jest teraz kluczowe, to nie euro, ale wprowadzenie prorozwojowego pakietu anty kryzysowego. Dlatego dyskusja o euro nie jest dyskusją realną, ponieważ problemy, z którymi rząd się styka, są tak poważne, że całkowicie go absorbują. A mówienie o euro w kontekście pomocy gospodarce jest działaniem pozornym niezajdującym potwierdzenia w wynikach badań.

Sesji czwartej przewodniczył dr Marek Bielecki. Podczas tej sesji wygłoszone zostały dwa referaty. *Znaczenie Szóstego Programu Działań na Rzecz Środowiska oraz aktów prawa miękkiego dla inspirowania i tworzenia polityki i prawa ekologicznego Unii Europejskiej* – to temat wykładu dr. Adama Erechemla (Wyższa Szkoła Inżynieryjno-Ekonomiczna w Ropczycach). Prelegent stwierdził, że Zarówno Szósty Program, jak i akty prawa miękkiego są wyrazem intencji politycznych, które w efekcie decydują o kształcie instrumentów prawnych. Analizując te akty można odpowiednio kształtować politykę ekologiczną państwa, przygotować się do zmian prawa, a nawet dokonać przygotowań instytucjonalnych do wdrożenia nowych prawnych lub prawno-ekonomicznych instrumentów ochrony środowiska oraz w sposób

przybliżony określić wyprzedzająco niezbędne nakłady finansowe. Mogą być one również pomocne jako środki wykładni prawa. Szczegółowej analizy przedmiotowych aktów powinna dokonywać władza ustawodawcza i wykonawcza. Jest to również wdzięczne pole działania dla organizacji ekologicznych.

Referat zatytułowany *O wadze i znaczeniu ekologii w polityce Unii Europejskiej i konsekwencjach tego dla rozbudowy infrastruktury w Polsce* wygłosił prof. dr hab. Jan Szyszko (SGGW Warszawa). Mówił o bezpieczeństwie energetycznym, rozwoju infrastruktury i wykorzystaniu funduszy unijnych, a szczególnie o polskiej wsi i racjonalnym gospodarowaniu zasobami przyrodniczymi, jako o fundamencie silnej Polski w silnej Europie. Fakty wydają się wskazywać, że nie przywiązujemy do tego specjalnej wagi. Prelegent stwierdził, że obecnie rujnuje się polskie bezpieczeństwo energetyczne, manipuluje „Naturą 2000” dla blokady rozwoju infrastruktury i niszczy polską wieś poprzez wprowadzanie GMO (żywności modyfikowanej genetycznie). Europa będzie silna wtedy, gdy silna w niej będzie Polska. Kluczem tej siły są takie nasze atuty, jak przebogate zasoby energetyczne, wyśmienity stan środowiska przyrodniczego i polska wieś. Słowa te padły w kontekście obserwacji innych członków UE. Obowiązująca tam strategia to hasła wspólnej Europy z realizacją silnej gospodarki na szczeblu krajowym i dbałość o krajowe interesy gospodarcze.

Na tym obrady zostały zakończone. Zamknięcia konferencji dokonał dziekan WZNPIE ks. dr hab. Tadeusz Guz, prof. KUL. Organizatorzy sesji zapowiedzieli kontynuowanie podjętego tematu, tym razem w formie monografii.

Piotr Wiśniewski
Katedra Prawa Konstytucyjnego WZNPIE KUL w Tomaszowie Lubelskim